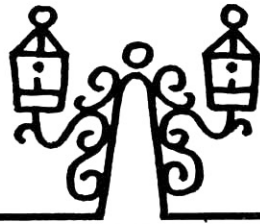

Panu

Oiva

Tässä julkaistu Oiva, hinaaja Oulusta, antoi sysäyksen fälle pakinalle. Siinä on yksi tuttu henkilö, sen verran tuttu, että olisin ehkä tunnistanut, vaikkei kuvan lähettäjä olisi antanutkaan vihjettä. Oiva purjehti luokseni jo vuosi sitten "laivanvarustajana" vanha ystävä Martti Vuorjoki Helsingistä, ylioppilas Oulun yhteiskoulusta 1913. Lähetekirjeessään hän sanoo, että saattaa liittyä Hällforsin papereihin. Sellaisia papereita ikämies-ekonomillamme oli ollut silloin selvitetävänä.

Oivan "päällä" seisova tukeva herrasmies on Oulun kaupunginviskaali Kaarlo Hällfors, johon tutustuin jo ensimmäisenä toimittajavuoteni 1934—35 Kaiussa. Hällfors

oli yksi Kaiun vakinaisimmista "sohva-toimittajista", siis yksi niistä monista farpruureista, jotka kävivät muutama kerran viikossa kysymässä, mitä toimitukseen kuului, praataamassa niiden kanssa, joilla praatausaikaa tai haluja oli, ja antamassa tietysti usein hyviä vihjeitäkin. Melkein koko Kaiun toimitus vaihtui silloin, alkusyksystä 1934, kun korttelin toisella reunalta Marjamaan kirjapainotalossa oli aloittanut uusi lehti, Pohjolan Suunta. Kaiuun jäi vanhoista vain Ala, avoijalkanen. Minä olin sitten toinen avoijalkanen. Kantaoululaisia oli silti myös toimitusjohtajapäätöksiä likka Kaitera, Hällforsin aatetoveri aktivistivoisilta.

Muistan herra kaupunginviskaalin siitäkkin, että hän oli ensimmäisiä setä-ikäisiä, joka esitti toimittajaplantulle lähempää tuttavuutta. Se ei siihen aikaan ollut itsestäänselvyys, ikäeroa oli peräti 32 vuotta. Siihen aikaan, niin kuin Tapani Niku veitikka silmäkulmassa lausautti TV-haastattelussaan Lahden MM-kisojen alla, oli tapana teititellä vanhempia ihmisiä. Hänhän kertoi, että kun hän kaksikymmentuvuotiaana ensimmäisen kerran sai kiinni kuuluisan "naapurinsa", hiihtäjäsuuruus Matti Koskenkorvan, niin hän pyysi tätä, teititellen siis, menemään niin lukaa kuin... Johon Matti, että jos et sinä poika nyt mee' eelle, saat keipistä...

Kuka oli hinaaja Oivan varustaja tämän kuvan syntyessä? Ja hkeitä ovat kansalaiset? On pari ärsyttävästi tutun näköistä. Onkohan laituripaikka jossain Toppilansalmen niskassa?

Viskaali Kaarlo Henrik Hällfors oli syntynyt Oulussa lehtori Petter Gustaf H:n poikana, äiti Lydia Bergröth. Molemmat vanhemmat toimivat Oulussa hyvin aktiivisesti, isä-lehtori oli perustamassa Oulun Suomalaisista Yksityisyli-seota, opetti siinä aluksi kaksi vuotta ilmaiseksi, oli sitten suomalaisen tyttökoulun perustajia, missä työssä myös rouva Lydia oli mukana ym. Pojat kasvoivat parhaassa mahdollisessa suomalaissallissa hengessä ja aikaan sitten myös toimivat siinä hengessä.

Tavoitellessani tietoja Kaarlo H:sta, jonka "henkitiedot" Oulun lyseon vanhassakin matrikelissa ovat hämmästyttävän niukat — miehen tapoihin ei tainnut kuulua itsensä esilletuominen — assosioitui mieleen Valde Näsin toista vuotta sitten ilmestynyt Oulun Suomalaisen Klubin satavuotishistoria, "Suomalainen klubi" se silloin sata vuotta sitten ensin oli. Ja aivan oi-

Oiva Oulusta. Kenen laiva, keitä kannella?

kein, ensimmäisellä avauksella sattui eteen aukeama, jossa myös Kaarlo Hällforsin nimi mainittiin. Siinä kerrottiin vuoden 1917 tapahtumista, maaliskuun vallankumouksesta ja siitä, mikä seurasi, aktiivinen politikointi kaikissa piireissä, myös Suomalaisessa klubissa. Klubikokous vetosi voimakkaasti mm. Helsingin Sanomiin ja Kalevaan, että ryhtyisivät kirjoittamaan selvästi Suomen itsenäisyydestä. Selvyyden vuoksi todettakoon, että kokouksen sihteerinä oli klubin sihteeri ja Kalevan toimittaja E. J. Krekellä. Hällfors näyttää tulleen klubin johtokunnan jäseneksi loppuvuodesta 1918.

Hällfors näyttää muuten olleen ensimmäisiä, joihin Helsingin Ostrobotnialta kotikaupunkiinsa Ouluun "lähetetty" maisteri Väinö Kokko, Jeffi, jääkäri liikkeen syntysanojen lausuja, otti yhteyttä em. klubin (sen vanhan "puuklubin") turvallisuus, santarmien ja muiden urkkijoiden ulottumatomissa olleissa tiloissa. Suosittelena näitäkin kohtia Näsin

historiassa luettaviksi!

Kuten tiedämme, porvarit ja sosialistit olivat yhtä mieltä itsenäisyydestä. Kesällä 1917 näyttää kuitenkin yhteistyö alkaneen rakoilla. Näin Näsi: "Loka-marraskuun vallankumouksen jälkeen valta vasemmalla siirtyi ääriaineksille. Oulussa yritettiin sovittelua ja otettiin yhteyttä Yrjö Mäkelinin kanssa, koska tiedettiin hänen varemmin vastustaneen kaikkea väkivaltaan ryhtymistä. Hän oli nyt 'Pohjolan työneuvoston puheenjohtaja' ja vastasi: "Me emme neuvotele porvarien kanssa. Meillä on valta ja me käytämme sitä köyhälistön hyväksi porvareita vastaan."

Sellaista se oli, ja seuraukset tiedämme.

Tänä samana päivänä toi posti Helsingistä isonsiskon kirjeen ja nipun kuvia "vanhasta" Oulusta. Minun mielestä oheinen Vapaudenpatsas vuodelta 1928, seppelöitynä arvattavasti 3. helmikuuta, sopii tähän yhteyteen.

Tuttu on myös talorivi taustalla!

Vapaudenpatsas 1928.